

Hvad har Kvinder naaet i de sidste 40 Aar, og hvad har de endnu tilbage at naa?

Fra Københavns-Kredsens Møde den 28. Septbr. 1911.

(Fortsat).

Afdelingschef Louise Astrup:

Den kvindelige Handelsstand maa med Tak erkende, at den staar i Gæld til Dansk Kvindesamfund. For 40 Aar siden var der forholdsvis faa Kvinder, der tjente deres Brød i Butikkerne og paa Kontorerne, og de der var, havde ondt ved at erhverve sig den fornødne teoretiske Ballast. Derfor er Dansk Kvindesamfunds Oprettelse af »Handelsskolen for Kvinder« en Mærkepæl for os.

I de siden da forløbne Aar har der fundet en rivende Udvikling Sted m. H. t. Kvindernes Tilgang til Handelen som Erhverv. De ved alle, at alene her i København er Tusinder af Kvinder beskæftigede ved Ekspedition og paa Kontorerne, saaledes at Kvinderne i mange Forretninger er i absolut Flertal i Personalet. Dørene til den teoretiske Viden er i Aarenes Løb blevne aabnede paa vid Gab — sidst i 1903, da vort bedste og største Handels-Institut »Købmandsskolen« gav Kvinderne Adgang jævnsides med Mænd.

Den teoretiske Uddannelse kan Kvinderne altsaa nu faa lige saa god som Mændene, naar de da vil benytte den givne Adgang. Med den *praktiske Uddannelse* staar det næppe slet saa godt til. De fleste unge Mænd gennemgaar en regelret Læretid paa 4—5 Aar, medens noget saadant, bortset fra enkelte Forretninger, i Reglen ikke er Tilfældet med de unge Kvinder. Maaske har Læringleuddannelsen udspillet sin væsentlige Rolle, samtidig med at Forretningerne i stedse stigende Grad forandres — enten til Specialforretninger eller med Specialafdelinger inden for samme Forretning. Endnu er dog den unge mandlige Handelslærlings praktiske Uddannelse i Reglen betydelig grundigere end hans kvindelige Kollegas. —

Har nu Udviklingen i økonomisk Henseende staaet Maal med den mægtige Tilgang af kvindelig Arbejdskraft i Handelsfaget, eller benytter man ikke Kvinderne i saa stor Udstrækning netop fordi det er en billig Arbejdskraft? Det er vanskeligt at give paalidelige Oplysninger om Lønstigningen indenfor Handelsfaget, dels fordi Gagespørgsmaalet i mange Forretninger omgær-

des med stor Hemmelighedsfuldhed, dels fordi en Del af Arbejdet, som jeg senere skal komme tilbage til, først er skabt for forholdsvis faa Aar siden.

Gennemsnitsgagen for unge Kvinder, der har ekspederet 4—5 Aar, er vel nok 60—70 Kr. maanedlig, medens den unge mandlige Ekspedient efter endt 4—5 Aars Læretid faar 20—25 Kr. mere. Den virkelig dygtige Ekspeditrice kan imidlertid efterhaanden naa op til 100 Kr. eller mere pr. Maaned, navnlig i enkelte Fag. Chancen for hurtigt Avancement er altid større ved Ekspeditions- end ved Kasse- og Kontorpladserne, fordi Købmanden gennem Salget let kan kontrollere Dygtigheden. Den Anskuelse, som navnlig tidligere har været gældende, at det skulde være betydelig mere fint at sidde bag en Pult end at staa bag en Disk, synes jo nu heldigvis at være paa Retur.

Medens jeg er ved Belysningen af »hvorledes kvindeligt Erhverv indenfor Forretningslivet lønnes«, kan jeg ikke undlade at fremdrage som en hidtil vist ringe udbredt Kendsgerning, at de højeste Lønninger for kvindeligt Erhverv i øjeblikket betales til Kvinder, som har Evner for Tilklipning og Arrangement af Damekjoler, Damelingeri og ikke mindst Damehatte, altsaa saakaldte Direktricer. Disse Kvinders Indtægt bevæger sig i Dag i Rammer, der ligger betydelig højere end de Gager, jeg har nævnt for Ekspeditricer, Bogholdersker etc., og med de stadig stigende Krav til Moden er der al Grund til at tro, at de her nævnte Kvinders Lønskala nærmest kan tænkes at være opadgaaende, fordi der i Virkeligheden kun findes et yderst begrænset Antal virkelig dygtige Kvinder indenfor dette Fag.

Paa Kontorerne har Udviklingen i de sidste 40 Aar skabt en Mængde Arbejde, som man ikke kendte tidligere. Jeg tænker her i første Grad paa *Skrivemaskinens Indførelse*. Maskinskrivning udføres næsten udelukkende af Kvinder, det er et ret anstrængende Arbejde, som udkræver stor Nøjagtighed og det værdsættes paa de fleste Kontorer temmelig højt. En absolut dygtig Maskinskriverske, som er flink til Sprog